

VEČER

Svetozarevska 14, 2504 Maribor, SLOVENIJA - tel. h.c. 02 / 23 53 500 - e-mail: pc@vecer.com

Datum: **Petek, 17. Februar 2006** - Stran: **SLOVENIJA**

Po drogerijah smo iskali kozmetiko, ki ni bila preizkušena na živalih, pogovarjali smo se s proizvajalci, potrošniki, borci za pravice živali

Preizkušati kozmetiko na živalih ni več moderno

Na ustrezno označevanje kozmetičnih izdelkov, ki niso bili testirani na živalih, kar bi proizvajalci lahko tržili kot "naravovarstveni nadstandard", lahko vplivajo predvsem potrošniki - Slovenska podjetja kozmetike ne testirajo na živalih?

"Na nobenem izdelku nič ne piše. Očitno je vse testirano," so nas na hitro odslovili v drogeriji DM v Jurčičevi ulici v Mariboru, ko smo povprašali, ali pri njih prodajajo kozmetične izdelke, ki niso bili preizkušeni na živalih in imajo na embalaži oznako s tovrstnim opozorilom.

Raziskovanje o tem, kakšna je ponudba kozmetičnih produktov na našem tržišču z napisom, ki zatrjuje, da izdelek in uporabljene snovi niso bili testirani na živalih, smo nadaljevali in se zato odpravili v bližnjo kozmetično trgovino Müller. "Nič ni testirano na živalih!" so nam hiteli zatrjevati. Zmeda je bila vse večja, potrebovali smo dokaz. Iskali smo ga na deklaracijah izdelkov, ki jih prodajajo v naših drogerijah. Tako se je začelo pregledovanje naključno izbranih krem za obraz, maskar za trepalnice, šmink in različnih negovalnih izdelkov za telo.

Pridno smo brskali po policah in izbirali med proizvajalci, pri katerih nam je že ime dalo vedeti, da njihovi izdelki niso za vsak žep, in tistimi, za katere vsak dan v reklamah slišimo in beremo "revolucionarno" in poceni. Napisa, ki bi govoril o testiranju izdelkov na živalih oziroma so jih testirali na druge načine, nismo našli.

Zastopnica firme Afroditia pa nam je zagotovila, da njihovi izdelki niso preizkušeni na živalih in tudi ne vsebujejo živalskih snovi. Tovrstnih obvestil pa ne zapisujejo na izdelke. "Če bi imeli vse napisano, bi bile škatlice izdelkov popisane samo z njimi. Ob vseh teh napisih, ki morajo biti na embalaži, in to celo v več jezikih, ni več prostora še za takšne informacije," nam je odgovorila, ko smo jo povprašali, kako to, da njihovi izdelki nimajo ustrezne navedbe, ki potrošnike obveščajo o njihovih načelih glede poskusov na živalih.

Nato smo se odpravili v naslednjo trgovino s kozmetiko, ki prav tako stoji na mariborski promenadi - v Jurčičevi ulici v Mariboru, v parfumerijo Douglas. "Za vse kozmetične izdelke, ki so proizvedeni v EU, zakonodaja prepoveduje preizkuse na živalih," nam je povedala prodajalka Petra Katič in dodala, da ji takega vprašanja doslej ni zastavil nihče, niti kupci. "Vizito" smo končali v trgovini L"Occitane v Gosposki ulici, kjer so nam nekoliko presenečeni, ker jim ne verjamemo na besedo, da njihova kozmetika ni preizkušena na živalih, pod nos pomolili napis v angleščini: "Naši izdelki niso testirani na živalih."

Drugo mnenje

PETA (People for Ethnical Treatment of Animals) je največja organizacija za pravice živali na svetu, saj ima več kot milijon članov in ostalih, ki jo podpirajo pri njenem delovanju. Načela, ki se jih držijo že več kot 25 let, so preprosta: živali niso naša last, zato njihovega krzna ne bi smeli nositi, prepovedano je živali uporabljati za zabavo ali za poskuse, prav tako za prehranjevanje. Organizacija se je posvetila zaščiti in uveljavitvi pravic živali z ozaveščanjem javnosti, raziskovanjem krutosti do živali, reševanjem živali in protestnimi kampanjami.

Petini aktivisti so osredotočeni na štiri področja, kjer po njihovem najdlje in najbolj trpi največ živali: v tovarnah, kjer gojijo živali, v laboratorijih, v proizvodnji oblačil in v zabavni industriji. Morda so postali najbolj znani s seznamom

Aktivisti društev proti mučenju živali so po Sloveniji izvedli že kar nekaj bolj ali manj uspešnih protestnih akcij.

podjetij, ki opravljajo teste na živalih. Na svoji spletni strani so objavili tudi seznam proizvajalcev izdelkov za osebno nego, uporabo v gospodinjstvu in kozmetičnih produktov, ki niso bili preizkušeni na živalih.

Podjetja so morala podpisati posebno izjavo ali kako drugače pisno zagotoviti, da niso naročila ali izvajala preizkusov na živalih - to velja za končne produkte in njihove sestavine. Seveda so bila ta zagotovila odvisna v veliki meri od zaupanja potrošnikov v izjave proizvajalcev, ugotavljajo pri PETI. Glede napisov, s katerimi podjetja zagotavljajo potrošnikom, da izdelki in sestavine niso bili preizkušeni na živalih, pa organizacija opozarja na možnost zavajanja potrošnikov. Kot primer navaja šampon Herbal Essence podjetja Clairol, na katerem je opozorilo, da ni testiran na živalih. Aktivisti namreč trdijo, da to podjetje izvaja poizkuse na živalih za vse ostale kozmetične izdelke, ki jih ponuja na tržišču.

Petina seznama proizvajalcev, ki preizkušajo izdelke na živalih, in tistih, ki tega ne počno, sta povzeli tudi naši društvi za zaščito živali Ljudje za in Društvo za osvoboditev živali ter hrvaško društvo Prijatelj živalin. Slovenski aktivisti so seznama poimenovali bela in črna lista ter jih prav tako objavili na svoji spletni strani. Na belo listo so med drugim uvrščeni: Amway, Apotheker Scheller, Artdeco, Avon, Beiersdorf (Eucerin, Labello, Nivea), Chanel, Christian Dior, Collistar, DM (izdelki njihove blagovne znamke), Neutro Roberts, Lush, Oriflame, Revlon, Weleda (kozmetični izdelki), Yves Rocher idr. Črni seznam je daljši in poln imen, ki jih vsakodnevno slišimo ob reklamah na televiziji. Med njimi smo na naši in hrvaški internetni strani opazili tudi Lekov Green Line in Amai ter Krko z linijo izdelkov Vitaskin, Corident, Sun Mix in Fitoval.

Lek in Afrodita - nikoli niso uporabljali živalih

"V Krki še zmeraj testirajo svoje izdelke na živalih. V izjavah niso konsistentni: ob shodu, ki smo ga organizirali poleti, so dejali, da preizkusov na živalih ne izvajajo, nato so še zatrdili, da tovrstnih poskusov ne delajo od oktobra 2005. Na psih beaglih menda še zmeraj delajo poskuse," nam je povedala Urška Breznik iz organizacije, ki se bori za pravice živali, Ljudje za.

Lani so na protestu opozorili vlado, da naj proizvajalci kozmetične izdelke ustrezno označijo in jim omogočijo vstop v laboratorije, kjer izvajajo tovrstne poskuse. "Določeni kozmetični proizvajalci, kot sta Apotheker Scheller in Weleda, imajo opozorilo, da produkti in sestavine niso bili preizkušeni na živalih. To zagotovilo je navedeno na priloženem listu v embalaži. Zakaj ne dajejo takih informacij drugi proizvajalci, ki tudi ne uporabljajo tovrstnih testov? Tak primer je Nivea - že od začetka ne testira svoje kozmetike na živalih. Menim, da bi bilo primerno označevanje izdelkov, ki niso bili preizkušeni na živalih, zanje dobra tržna poteza," še dodaja Breznikova. Kritično gleda predvsem na podvajanje preizkusov - ko konkurenčna podjetja preizkušajo iste sestavine, zaradi česar je število živali, ki trpijo v laboratorijih, večje.

Proizvajalci pojasnjujejo

Kakšno so trenutne razmere v kozmetični industriji, smo vprašali tudi slovenske kozmetične proizvajalce. "Lek kozmetiko so na seznam proizvajalcev proizvodov, ki jih testirajo na živalih, uvrstili na spletni strani Lepa si. Ob opozorilu naše pravne službe je sicer sledilo javno opravičilo za storjeno napako, vendar je bila škoda že povzročena. Prvo informacijo so povzemali vsi, opravičila pa ne," nam je povedala Jana Beravs Zavادلav, vodja marketinga pri Lek kozmetiki.

Čeprav sta od tega dogodka minili dobri dve leti, so nam povedali, da imajo od takrat precejšnje težave. "V vseh tridesetih letih je Lek kozmetika izdelke razvijala samo v svojih laboratorijih. Nikoli jih nismo testirali na živalih. Naša testiranja s področja dermatologije izvaja Dermatološka ambulanta dr. Kralj, kjer opravijo teste na prostovoljcih.

Mikrobiološke teste naročamo v nemških laboratorijih, končna potrditev izdelkov pa poteka na Inštitutu za varovanje zdravja v Ljubljani. Tudi naši proizvajalci surovin iz EU, od koder so vsi naši dobavitelji, zagotavljajo, da surovin za kozmetiko ne testirajo na živalih," je razložila Zavادلava.

V Leku so bili doslej prepričani, da informacije o tem, da njihovi izdelki dodali niso bili testirani na živalih, niso bile potrebne. Vendar že razmišljajo udi o takih obvestilih in omenjajo internetne strani, ker jih je organizacijsko najlažje prilagoditi.

Pri Kozmetiki Afrodita so povedali, da ne glede na zakon o kozmetičnih proizvodih, ki velja pri nas in prepoveduje testiranje kozmetičnih izdelkov na živalih, svojih proizvodov tudi v preteklosti niso nikoli tako preizkušali. "Da tega posebej ne označujemo na embalaži, pa obstaja zelo enostaven razlog: po pravilniku o označevanju izdelkov smo dolžni na embalaži podati veliko informacij - vse od sestavin, namembnosti proizvoda, roka uporabnosti do kode. Preprosto nimamo dovolj prostora za dodatne informacije. Potrošniki nas sicer sprašujejo o tem, ali izdelke testiramo na živalih. Vendar so ta vprašanja za zdaj redkost," je dejala Marjeta Napast, vodja marketinga pri Kozmetiki Afrodita.

O (ne)primerno označenih kozmetičnih izdelkih in poskusih na živalih smo se pozanimali tudi pri Krki, vendar nam odgovorov niso posredovali.

Ni obveza, ampak družbena odgovornost

"Tema je aktualna že kakšno desetletje. Napisane so bile konvencije, ki bodo postale obvezne, ko jih države ratificirajo. Obstaja pa nekaj standardov o zavajajočem oglaševanju, predstavitvi in označevanju izdelkov. Standardi so seveda le vodila in so neobvezni," nam je povedala Marjana Peterman, svetovalka za hrano pri Zvezi potrošnikov Slovenije (ZPS). Napis, ki bi obveščal potrošnike, ali je izdelek oziroma njegove sestavine testiran na živalih, ni obvezen, vendar "odgovorna podjetja ne samo, da to napišejo, ampak napisano tudi upoštevajo," je izpostavila Petermanova. Raziskave potrošniških organizacij, kakor tudi ZPS so pokazale, da je v EU kar 30 odstotkov takih in podobnih napisov na izdelkih zavajajočih.

Certifikat, ki bi zagotavljal, da izdelki in sestavine niso bili preizkušeni na živalih, ni obvezen, lahko pa se podjetja izrečejo o tem in tudi uporabijo neodvisne akreditirane nadzorne hiše za nadzor nad upravljanjem izdelkov.

"Certifikate morajo izdati nadzorne organizacije. Sicer je to samo nepreverjena izjava podjetja," so nam razložili pri ZPS. Za varovanje pravic potrošnikov velja mednarodni standard o zavajajočem oglaševanju in predstavitvi izdelkov.

EU je leta 1998 podpisala konvencijo o zaščiti živali pred laboratorijskimi poskusi, ki jo je sprejela tudi Slovenija. Šele januarja letos pa je Evropska komisija izdala načrt aktivnosti na področju zaščite živali. Seznama tujih in domačih kozmetičnih izdelkov, ki jih lahko kupimo v naših trgovinah in imajo napis z obvestilom, da niso testirani na živalih, pri ZPS še nimajo.

"Zakonodajo moramo šele prilagoditi EU. Zato še zmeraj veljajo neobvezni standardi, nekaj konvencij in zanašamo se na družbeno odgovorno ravnanje podjetij. Razprave o tem smo v Sloveniji šele odprli," je ugotovila Petermanova iz ZPS. "Na ustrezno označevanje kozmetičnih izdelkov, ki niso testirani na živalih, pa lahko v Sloveniji vplivajo le potrošniki z nakupno izbiro," so nam še odgovorili pri ZPS.

Napis le, če sestavin niso preizkušali tudi drugi

Zakon o kozmetičnih izdelkih pri nas prepoveduje preizkušanje kozmetičnih izdelkov ali njihovih prototipov na živalih. Izjema so proizvodi in njihove sestavine, ki so bili zaradi ugotavljanja, ali so ustrezni in skladni z zakonom, preizkušeni na laboratorijskih živalih - pod pogojem, da so bili poskusi izvedeni po predpisanih metodah. Vrsto in število preizkusov, ki so bili opravljeni s tem namenom, pa morajo dobavitelji kozmetičnih izdelkov sporočiti Uradu za kemikalije. "Po podatkih, ki nam jih je posredoval Urad za kemikalije, poskusov na živalih pri sestavinah ali končnih proizvodih proizvajalci kozmetičnih izdelkov v Sloveniji v letu 2004 niso izvajali," nam je povedala Helena Hočevar iz Zdravstvenega inšpektorata.

Tudi oni podatkov o kozmetičnih izdelkih, ki bi bili označeni z navedbami, da niso testirani na živalih, nimajo. "Proizvajalec kozmetičnega proizvoda se lahko sam odloči, ali bo za izdelek napisal, da ni bil testiran na živalih. Pomembno pa je, da je takšna navedba dovoljena le, kadar proizvajalec in njegovi dobavitelji sestavin za razvoj novih kozmetičnih proizvodov niso izvajali, naročili ali kako drugače sodelovali pri preizkušanju sestavin, prototipov in končnih izdelkov. Kozmetični proizvodi ne smejo vsebovati tudi sestavin, ki so jih na živalih v ta namen preskušali drugi," so nam sporočili iz Zdravstvenega inšpektorata.

Anja Vičar